

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI
ÖZEL LİSESİ

ULUSLAR ARASI BAKALORYA PROGRAMI
A1 TÜRKÇE DERSİ

“KAR”

Rehber Öğretmen: Zuhal Balođlu

Öğrenci Adı: Onur

Öğrenci Soyadı: Ersan

Numarası: D1129035

Sözcük Sayısı:3041

Araştırma Konusu: Orhan Pamuk’un Kar adlı yapıtında odak figürün yaşadığı iç çelişkilere neden olan toplumsal etkilerin incelenmesi.

İçindekiler:

Öz.....	2
1. Giriş.....	4
2. Odak figürün yaşadığı iç hesaplaşmalar.....	5
3. Uzamın odak figürün yaşadığı iç hesaplaşmalardaki etkileri.....	7
4. Ekonomik yapının odak figürün yaşadığı iç hesaplaşmalardaki etkileri....	8
5. Din olgusunun odak figürün yaşadığı iç hesaplaşmalardaki etkileri.....	9
6. Kültürel yapının odak figürün yaşadığı iç hesaplaşmalardaki etkileri.....	10
7.Sonuç.....	12
8.Kaynakça.....	13

Öz

Orhan Pamuk'un 'Kar' adlı romanı üzerine yazılan bu tezde toplumsal yapıdaki özelliklerin birey üzerine yansımaları yapıtın ana karakteri üzerinden anlatılmıştır. Bu çalışmada odak figür Ka'nın gittiği Kars'ta çevresiyle ilişkilerini ve etkileşimleri üzerinde duruldu. Bu uzamın, odak figürü içsel sorgulamalara götürdüğü görüldü. Bunların nedenleri ayrıntılı olarak incelendi. İnceleme sonucu Ka ve içinde yaşadığı toplum arasındaki benzerlik ve farklılıkların, romana damgasını vuran doğu-batı çatışmasının, aşırı dinci ve radikal İslamcı kesimin, aydın kesimi yansıttığı düşünülebilecek olan ana karakter üzerinde etkili olduğu gözlemlendi. Devletin ve tarikatların çekişme içinde olması, birbirlerine karşı oynadıkları kurnazca oyunlar ve halkı etkisi altına almaları da odak figürün bir aydın sorgulayıcısı içine girme nedenlerinden olduğu sonucuna gidildi.

Sözcük Sayısı: 107

Sürekli Yanımda Olup Bana Destek Olan

Sevgili Anneme...

1.Giriş

Orhan Pamuk, 2002 yılında yayınlanan ‘Kar’ adlı romanıyla Türkiye’nin doğusunda bulunan Kars şehrinde toplumsal yapının birey üzerindeki etkisini ana karakter üzerinden irdelemiştir. Kitabın ana karakteri Ka, doğu kültürüne ve sorunlarına yabancı aydın bir kimlikle ziyaret ettiği, kar yüzünden yaşamın zorlaştığı Kars şehrinde zıt siyasi kimliklere sahip insanlar arasındaki çekişmenin odağında yer alır. Odakta yer alan ana karakter farklı mercekler altında sürekli takip edilir ve sağ-sol, radikal laik- aşırı İslamcı kesimler arasında köprü görevi görmeye çalışır. Çevresiyle etkileşimi güçlenen ana karakter, iki kutba da yakın olmasından dolayı kendi düşünceleriyle roman boyunca sürekli tezatlık yaşar. Ana karakter üzerinde gözlemlenen bu tezatlar aslında toplumu birbirinden ayıran düşüncelerin bir yansımasıdır.

Orhan Pamuk için Kars çok önemli bir yere sahiptir. Romanı yayımlandıktan sonra yaptığı bir söyleşide Pamuk, Kars’ı şöyle tanımlar: ‘‘ *Kars’a geldiğimde Kars’taki kar yağışı, Türkiye’den uzaklığı, kendi güzelliği, şiirsel bir havası olması çok uygun geldiği için bunun Kars’ta geçeceğine karar verdim.*’’(1) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde olan Kars’ın yazar tarafından Türkiye’ye uzak bulunması doğu ve batının birbirinden çok farklı olan siyasi ve sosyal yapısından kaynaklanır. Toplumda oluşan genel yargılardan biri de kitapta doğunun merkezden uzaklığıyla insanların benliklerine kazınan unutulmuşluk olgusudur. Bu nedenle Kars’ta yaşayan halk, kendilerini kenara itilmiş ve ezilmekte olan bir kesim olarak görmektedirler. Bunun yanı sıra halkı baskı altına alan devlet görevlileri ve onlara karşı cephe almış, gruplaşmayla bölünmeyi başlatan şeyhler bugün bile hala devam eden sorunların büyümesine neden olmuşlardır.

1-Röportaj-<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/131480.asp>.

2.Odak Figürün Yaşadığı İç Hesaplaşmalar

Roman'ın işlenmesinde ana karakterin rolü büyüktür. İsmi romanda Kerim Alakuş olan, fakat kendisinin "Ka" olarak tanınmayı tercih ettiği bir şairdir. Roman, anlatımın bir başka ağızdan, soyadı belli olmayan Orhan adlı kişi tarafından olduğu, Ka'nın anılarını içeren Kars'ta yaşanmış bir dizi olayı anlatır. Anlatıcı Frankfurt'a Ka'nın ölümü ardından geride bıraktığı şiirleri almak için gittiğinde aynı zamanda Ka'nın anı defterini bulur ve roman şeklinde derleyip yayımlar. Roman nesnellğe dayandırılarak yazarın öznelliği ile kurgulanmıştır. Örneğin, "*Ka'nın tuttuğu ve okurlarına aktarmam gerektiğine inandığım bu sevişme hakkında birkaç nota göre*"(Pamuk, 248) cümlesiyle Ka'nın davranışlarını ve öznel hareketlerini kendi düşüncesiyle açıklamıştır. Yazarın kullandığı üslup, anıları romana çevirmesindeki anlatımdan kaynaklanır.

Türkiye'de kendisinin yazmadığı makaleler yüzünden hapse mahkûm edilen Ka, sonra Almanya'ya göç eder. Batı edebiyatı okuyarak yetiştiği için şiire ilgisi büyüktür ve şiir onun için bir tutku niteliğindedir. Ka orada yıllarını geçirirken almanca öğrenemeyişi ve gurbette duyduğu yalnızlığı, Türkiye'ye dönmesinin nedenleri arasındadır: "*Almanya'da on iki yıl boyunca hissetmediği türden bu huzuru...*"(Pamuk,12). Ka on iki yıl Almanya'da kaldıktan sonra İstanbul'a annesinin ölümü üzerine döner. Dönüşünün ardından Ka, Kars'taki siyasal olayları incelemeye gazetesi için Kars'a araştırmaya gider:" *Kars'ta belediye seçimleri yapılacağını, ayrıca tıpkı Batman'da olduğu gibi Kars'ta da genç kızların tuhaf bir intihar hastalığına yakalandığı...*"(Pamuk, 14). Ka, kendisini kimlik kargaşasının olduğu, türbanlı kızların intiharlarının boy gösterdiği bir ortamda bulur: "*Biz burada eskiden kardeşlik fakat son yıllarda herkes ben Azeri'yim, ben Kürt'üm, ben Terekeme'yim demeye başladı*"(30). Şair kimliği ve tanınmış ünü nedeniyle çatışmalara kendini sandığından daha yakın bulur. Kars'ta yakından tanıdığı ve olaylar karşısında yanında olan İpek ile yakınlaşır ve evlenmenin hayalini kurarak, yalnız geçirdiği yılların karşılığını almak ister: "*Seninle evlenmek için geldim buraya*"(Pamuk, 40). Birbirlerine aşık olurlar ve evlilik planları yaparlar, fakat İpek ile Kars'tan uzaklaşıp Frankfurt'ta gidecekleri sırada din görüşlüler tarafından Ka'yı apar topar hazırlıklarından alıkoyarak Lacivert ile görüşme yapmak için götürürler. Görüşme sırasında Lacivert'e yardım etmeyi kabul eden Ka, sonrasında devlet görevlilerince emellerini yerine getirmesi için yine alıkoyulur. İpek de Ka'nın ikili oynadığını düşünerek gitmekten vazgeçer ve Ka, Frankfurt'a tek başına dönmek zorunda kalır. En sonunda yalnızlığın verdiği 4 yılla ve önceden kazandığı siyasal kimlikle Ka, din görüşlüler tarafından öldürülür.

Ka'yı bu karmaşanın ortasına getiren neden her ne kadar bir araştırma olsa da, kendisi de durumun içinde bulunduğu sırada neyin doğru ve neyin yanlış olduğu konusunda çelişkilere düşmesi, toplumun davranışlarının bireyler üzerindeki etkisine örnektir. Toplumun bireysel oluşu, çevresindeki insanları da etkiler ve onları kendi ölçülerinde yönlendirir. Bireyselliğin etkisini Ka şöyle ifade eder:

"Dünyadaki bütün kötülüklerin, yani yoksullukların bu kadar yoksul ve akılsız olmalarının ve zenginlerin bu kadar zengin ve akıllı olmalarının, kabalığın, şiddetin ve ruhsuzluğun, yani sende ölme isteği ve suçluluk duyguları uyandıran şeyin

nedeninin herkesin herkes gibi düşünmesi olduğunu en sonunda anlamış olacaksınız''(Pamuk,142).

Ka eğitimi iyi olan, seviyesi yüksek insanlardan biridir romanda. Bu özelliğinden dolayı Kars'a geldiği ilk günden itibaren kendini olayların içine çekilmiş bulur. Kendini ezilmiş hisseden, yokluk ve sıkıntıları yüzünden kendi içinde gruplaşmış ve sürekli birbirleriyle çatışma halinde olan Doğu'lu halk, yardıma muhtaçtır. Bu yardımın olaylara objektif bakan, eğitim görmüş biri tarafından yapılmasını isterler ve Ka göreve tabi tutulur. Batı sorunlara ne zaman çözüm bulmak için el atmak isterse sonuç hep acının ve sorunun büyümesine neden olur, çünkü zaten bu coğrafyaya yabancı olan batı sorunları anlamadan kendi ekseninde çözüm üretmeye kalkışınca huzuru ve refahı getiremez. Ka da bunu bildiği için çatışmaya çözüm bulma konusunda afallar ve bunun bu coğrafyaya yabancı bir gözle yapılmasının zor olduğunu vurgular: '*Başkasının acısını, aşkını anlamak ne kadar mümkün? Bizden daha derin acılar, yokluklar, eziklikler içinde yaşayanları ne kadar anlayabiliriz?''(Pamuk, 259).*Bu noktada batı kendi bencilliğini kullanarak doğuyu illaki kendisine benzetmeye ve tek tipli bir yapıya dönüştürmek için baskı uygular. Ka her ne kadar devletin taraftarı olmasa da Karşının da taraftarı değildir, bu nedenle kendisine bir yan seçemediğinden romanın sonunda dinciler tarafından öldürülerek hayatı son bulur.

Orhan Pamuk, romanını kurarken özenle seçtiği ana karakter Ka'nın romandaki konumu aydın olarak gazeteci ve edebiyatçı statüsüyle gittiği Kars şehrinde halkın her gün yüzleştiği olaylarla yüzleştirmiştir. Ka sorunlara dışarıdan bakan biri olarak romanda etkisiz eleman niteliğinde kalmış ve olayları çözümlenmekte başarısız olmuştur. Halk ona dertlerini, sıkıntılarını anlattı ve çözüm yolu bulması için yardım istedi. Orhan Pamuk yaptığı bir söyleşide, Kars şehrinde bulunduğu zaman başına gelenleri şöyle anlatır:

“Sokak sokak gezer dükkanları, insanlarla konuşurdum. Bir gazete için röportaj da yapıyordum gerçekten. Herkes bana dertlerini anlatırdı. Geldiğim günlerde Kars'ın televizyonuna çıktım. Oradaki insanlar dostane davrandılar. Aslında Kars şehri beni tanıdı. İşte, romancı Orhan Pamuk şehrimizde, bir şeyler yapacak ona biraz yardımcı olalım... Burada bana herkes birazcık da dertlerini anlattı.”(1)

Roman da Orhan Pamuk'un bahsettiği paralellikte, halkın Ka'yı ünlü olarak bilmesi ve ona dertlerini anlatarak bir çare bulabileceğini umut ederek ana karakteri kendi kutuplarına çekerler. Farklı görüşteki kutuplara ayrı ayrı çekilen ana karakter kendi içinde toplumun birbirine yabancılaştığı gibi yabancılaşır, çünkü savunduğu kesin bir yargı yoktur. Bunun en büyük nedeni batılı gözüyle bölge halkının kendisine yabancı olmasıdır.

Orhan Pamuk, romanda kendisini Ka'nın yerine koyup öznel ve bencil olmamayı tercih eder. Romanın okuyucuya sürekli sorduğu ve kendi içinde sorguladığı empati olgusu Ka'nın yüzleştirildiği ana sorunsaldır. Ka iyi bir eğitim görmüş ve bölge halkına göre ileri seviyede eğitim seviyesine sahip olmasına rağmen onların acılarını ve yoksulluklarını anlamakta güçlük çeker. Orhan Pamuk söyleşisinde romanda Ka'nın topluma yabancı kalmasını şöyle anlatır:

“ Daha iyi konumda olanlar, nispeten mutlu olanlar, mutsuz olanları ya da zor durumda olanları(aşk acısı da olabilir, yoksulluk acısı da olabilir) ne kadar anlayabilir, ne kadar kendimizi bir başkasının yerine koyabiliriz?’’(1)

Kars’a yabancı olan Ka, çaresiz olayların ortasında kendini bir sağa bir sola devletin ve cemaatin kuklası gibi savrularak yaşamını aşk ve evlilikle sonlandırmak isterken canından olan bir karakterdir aslında. Romanda arada kaldığı için tezatları da vardır. Ateist olarak Kars’a gelen Ka, Şeyh ile karşılaştıktan sonra Allah’a kendisini yakın hisseder. Olaylar olağanın tersinde yön bulur ve her ne kadar iyi eğitilmiş olsa da Ka kişiliğinde tezatlık yaşar.

Orhan Pamuk yaptığı söyleşide kendi yazdığı kitapta bile Kars’a uzak olduğunu söyler:

“Kars hakkında İstanbul’da Nişantaşlı burjuva Orhan Pamuk gözüyle roman yazıyorum, bir yandan Kars’ı temsil etmiş oluyorum. Bir haksızlık var çünkü ben onları temsil edemem. Ben dışarıdan gelmiş biriyim, kahramanlarım da öyle. Dışarıdan gelmiş biri olarak da sanki kahramanlarım gibi burayı yanlış görebilirim.’’(1)

3.Uzamanın Odak Figürün Yaşadığı İç Hesaplaşmalardaki Etkileri

Toplum, belirli bir coğrafyada bireylerin barındığı, barınırken karşılıklı ilişkiler kurduğu, birbirlerini etkileyip ortak bir kültürü paylaştığı insan topluluğudur. Kurulan ilişkiler, toplumun ahlakını ve etik temellerini kurarken, topluma özgü kültürün ve yaşayış tarzını da oluşturur. Bu bağlamda bireylerin toplumun yapısını oluşturmadaki rolü çok büyüktür. Toplumu oluşturan bu bireylerin içinde de çeşitli etkin kökenden olan, farklı inanç ve görüşlere sahip olan bireylerin olması kaçınılmazdır. Bu farklılıklar toplumda çatışmayı doğurabileceği gibi daha iyiye ulaşmada yardımcı da olabilir. Romanda bu çatışmanın etkisi romana ismini veren kar olayıyla betimlenmiştir: *“Kar sanki düşmanlıkların, hırsların, öfkelerin üstüne yağarak onları birbirine yaklaştırıyordu’’(Pamuk ,113).*

Farklı görüşlerin çatıştığı toplumun anlatıldığı, Türkiye Cumhuriyeti’nin 2002 yıllarında geçen romanda bireylerin fikir anlaşmazlığından kaynaklanan çatışmaları, modernizmin eleştirisel boyutuyla anlatılmasıyla sorgulanmıştır. Bu eleştiriyi daha sonraki bölümlerde inceleyeceğiz. Romanın uzamı, Türkiye’nin en batısında olan Kars şehridir. Pamuk’un bu şehri seçmesindeki en önemli neden romana adını veren ‘kar’ hava olayının, Kars’ı Türkiye’den koparıp, kendi içinde düzeni sağlamaya çalışan ve aslında sosyal ve siyasal ortamının Türkiye’nin diğer şehirlerinden çok da farklı olmadığını gözlemlendiği bir şehir olmasıdır. Pamuk, karın yabancılaştıran etkisini şöyle verir: *“Sanki burası herkesin unuttuğu bir yerdirdi ve kar sessizce dünyanın sonuna yağıyordu’’(Pamuk, 16).*Pamuk, romanında mikrokozmos yoluyla sadece Kars’ı değil, tüm Türkiye’yi anlatmaktadır. Pamuk, anlatımında öne çıkardığı farklı düşüncelerdeki bireylerin birbiriyle çatışmalarına yer vermiş ve bu çatışmalarla toplumun içinde bulunduğu siyasal ortamı ana sorunsal olarak aşırı göreceli biçimde incelemiştir.

Orhan Pamuk, romanın çıktığı ilk yıl yaptığı bir söyleşide Kars'ın önemini şöyle vurgular: *“Bence edebiyat ve şiir üzerine de bir roman. Fakat siyasal yönünü yazarken bir noktadan sonra Kars'ı olduğu gibi temsil etmesi değil, Türkiye'yi temsil etmesi ön plana çıkmıştır. Tarihine bakılırsa Kars, Türkiye'ye oranla, daha solda, daha sosyal demokrat. Solun zaman zaman çok güçlü olduğu bir şehir. Oysa ben biraz Türkiye'deki İslamcı hareketi de anlamak istiyorum”*.(1)

Pamuk, romanında toplumun her kesiminden insanını buluşturduğu bir kurgu yaratmıştır. Farklı düşüncedeki insanları romanında karşı karşıya sıkça getirerek Pamuk, okuyucunun sorunsala yakınlaşmasını sağlamıştır. Dinlerine sağdık militanları olanlar, Necip Fazıl, baskı nedeniyle dininden koptuğunu düşünüp intihar edenler, Teslime, ve onlara karşı duran radikal laikçiler, tiyatrocusu Sunay Zaim, Turgut Bey, devletten pay çıkaran çeteler, tarikat şeyhi, Lacivert, ve kürt milliyetçiler, Sadullah Bey, solcu ve sağcı kesimler. Bu kadar farklı görüşlere sahip bireylerin barındığı ve devletin düzeni sağlamak için yetersiz kaldığı üstünde hiç açık olmayan gökyüzüyle Kars şehri batı-doğu ikileminde kalan bir şehir olmuştur. Devletin, Kars'ı bu bulutlar altında kendi haline terk ettiği ortamda, bireyler farklı görüşteki insanların canlarını alarak kendilerine farklı olan insanları ortadan kaldırma mücadelesi içindedirler. Batı görüşlüler, aşırı İslamcılar tarafından kültürlerini yok etmeye çalışan, dinden çıkmış kâfirler olarak algılanması, ters köşede ise aşırı İslamcılar laikliğe ve düzene tehdit olacak gören radikal laikçiler romanda düğüm oluşturlar.

Romanda vurgulanan sosyal ortam, bugüne zemin hazırlayan sorunsalların başlıca nedenlerini oluşturur. Bugün, Türkiye'de hala laiklik ve milliyetçilik kavramları tam anlaşılamiyorsa, bunun en büyük nedeni bireylerin geçmişlerini anlayamamalarından ve bu nedenle anlamadan hareket etmesidir. Tekrar niteliğindeki çözüm çabaları, bireylerin hep aynı çemberde volta atmalarına sebebiyet verir. Modernleşmeye çalışan toplum, bireylerin doğru ve rahat iletişim kuramamaları nedeniyle yarattıkları her çözüm, toplumu sırtından bıçaklayan iç karışıklığın nedeni olan kargaşanın başlangıç nedeni olur.

4. Ekonomik Yapının Odak Figürün Yaşadığı İç Hesaplaşmalardaki Etkileri

Romanda uzam Doğu'daki bir kent olan Kars'tır. Kars ekonomik açıdan yoksul bir kent olarak yansıtılır. *“Oysa onlar şu zavallı Kars şehrinde gördüğümüz gibi fazlasıyla kalabalıktılar”*(Pamuk,195). Fakirleşmenin başlıca nedeni devletin bölgede yetersiz kalmasıdır. Devletin otoritesinin azaldığı bölgede şeyhlerin gücü artmış ve halkın üzerinde üstünlük kurmuşlardır. Şeyhler, halkın duygularını ve umutlarını sömürerek, onların imkansızlıklarına son verme güvencesiyle onları etkileri altına alırlar. Yaptıkları tek şey ise halka ilgi göstermektir, yani umutsuz kalmış insanların yüreklerine umut ve huzur vaat etmektir. Şeyhin yarattığı bu etkinin, devleti temsil eden muhtar üzerinde bile görülür.

“ yıllardır duymadığım bir huzur yayıldı içime. Onunla her şeyi konuşabileceğimi, bitin hayatımı hemen anlatacağımı anladım.”(Pamuk,58) İçini dökerken aldığı tek şey ise: *“ Biraz dostluk, çok kalıcı olmasa da biraz şefkat”*(Pamuk,63).Ekonomik sorunları yaratan bir başka sonuç olarak halkın toplum için çalışması yerine bireysel çıkarları için çaba sarf etmeleridir. Birey, yaşadığı toplumla bir bütündür ve birey topluma ne kadar çok hizmet ederse o kadar

ülke kalkınır ve refah seviyesi o kadar yükselir. Haklın gruplara ayrılması, toplum yerine kendi gruplarına hizmet gücü vermesi de ekonomik yıpranmanın nedenleri arasındadır.

Yaşanılan imkansızlıkların temel nedeni eğitimsizliğe bağlanabilir. Eğitimsiz kalan insanlar sorunlarına çare bulmak için kendileri gibi eğitimsiz olan şeyhlerin kapısını çalarlar. Burada da fatura yine devlete çıkar. Halkın eğitimiyle ilgilenmeyip, bölgeye eğitim ulaştıramadığı zaman halkı ne yaptığını bilmez, kafaları boş bir saksı gibi içinde yeni umutlarla yetişen çiçekler koymak yerine içi çöp dolu bir saksıya dönüşebilir düşünceleri. Elbette kitaba ismini veren ve insanların üzerinde karamsar bir etki yaratan 'kar' motifi de imkansızlıkların artmasına neden olur. *"karın altında her şey silinmiş, kaybolmuş gibiydi"*(Pamuk,12), *" kar sihirli, neredeyse kutsal bir sessizlik içerisinde yaşıyordu"*(Pamuk,134)

5. Din Olgusunun Odak Figürün Yaşadığı İç Hesaplaşmalardaki Etkileri

Romanın ana izleklerinden biri olarak din olgusu alınabilir. İmkansızlıklarla mücadele etmek zorunda kalan insanlar, sorunlarından uzaklaşmak için olduğu kadar öbür dünyada ödüllendirilecekleri umuduyla da dine yakın dururlar. Ezilen ruhlarını ferahlatmanın yolunu dinle rahatlatarak ve yücelterek sağlayacaklarını düşünürler. Ünlü düşünür, filozof Alman Karl Marx dinin halkın üzerindeki etkisini şöyle yorumlar: *"Dinsel üzüntü, bir ölçüde gerçek üzüntünün dışı vurumu ve bir başka ölçüde de gerçek üzüntüye karşı protesto oluyor. Din ezilen insanın içli ezgisini, kalpsiz bir dünyanın sıcaklığını, tinin dışlandığı toplumsal koşulların tinini oluşturuyor. Din halkın afyonunu oluşturuyor."* Romanda ise Ka'nın türbanlı kadınlarla ilgili küçüldüğündeki hakkındaki düşünceleri onun için de toplumda geneli kapsayan bir yargının oluşmasına neden olur. *"Ka'nın çocukluğunu geçirdiği İstanbul'un Batılılaşmış çevrelerinde başörtüsü takan bir kadın ya mahalleye üzüm satmak için İstanbul'un civarından, mesela Kartal'daki bağlardan gelen biri olurdu, ya sütçünün karısı, ya da aşağı sınıflardan bir başkası"*(Pamuk,27).

İnsanlar arasında iletişimin sağlıklı olabilmesi ve sorunlara çare bulunabilmesi için en önemli faktör karşılıklı sevgi ve saygının olmasıdır. Sevgi ve saygıdan yoksun toplumlar, iç kargaşa ve düzensizlik ile kendi kendilerini yemeye mahkum olurlar. Romanda ise din, insanlara sevgiyi veren, her insana saygı duyan bir yaklaşımla göze çarpar. Dine sıcak bakmayanları bile umut verir ve kendisine yakınlaştırır. Romanda dinlere inanmadığını savunan Ka bile kendini tanıya yakınlaşmış bulur Kars şehrinde: *"Şiiri, inanmadığım halde bana onun gönderdiğini hissediyorum"*(Pamuk, 126). Ka şeyh'in yanına gittiğinde kendini yakın hisseder ve hipnotize olmuş gibi: *"Buraya mutlu olmak için geldim"*(Pamuk, 98) der. İpek de şeyhin yöntemini tıpkı afyon gibi insanları nasıl etkisi altına aldığını ifade eder: *" Ruhunda kırılğan, zayıf bir nokta bulup hemen cin gibi insanın içine girmekte onun üstüne yoktur."*(Pamuk, 94)

Halkı kandıran şeyhlerin yanı sıra karşıt görüşlü radikal laikçiler ile aşırı din görüşlüler arasında sürekli bir mücadele vardır. Bir taraftan başını zorla açtıran insanlar yüzünden intihar edenler Teslime ve asla başını açmayıp devletin ajanları ne kadar zorlarsa da açmayacaklarını vurgulayan Hande, diğer taraftan devletin görevlisi kadın ve aynı şeyh gibi cümlelerini insanların içlerine işleyerek onları etkisi almaya çalışıyor. İki görüş arasındaki bu çatışma, ölümlere neden olur ve daha da sonrası ilişkilerin çözülemeyeceği noktalara getirir: *"Dinciler*

hepimizi teker teker temizlemeye başladılar(Pamuk,133). Sorunların çözülememesinin en büyük nedeni ise cehalettir. Romanda herkes doğruyu bildiğini sanır fakat, gerçekleri hep gözden kaçırmaları.

6. Kültürel Yapının Odak Figürün Yaşadığı İç Hesaplaşmalardaki Etkileri

Romanda yoğun olarak yaşanan doğu ve batı ayrımı Kars'ın, Türkiye'nin çok ücra bir köşesinde bulunması nedeniyle farklı bir kent olmasıdır. Romanda belirtilen '*Kars gibi fakir ve ücra bir yer*'(Pamuk,188), '*en ücra, en sefil, rezil taşra kenti*'(Pamuk, 189) gibi cümlelerle Kars'ın daha çok batı insanları tarafından empoze edilmiş görüntüsü ayrımın başlangıcındaki önyargıyı verir.

Romanda insanları birer kar tanesine benzetebiliriz. Yağan her kar tanesi dışarıdan bakıldığında birbiriyle uyumlu, düzgün şekilli yapılara sahipmiş gibi gözükürler. Fakat derine inip karın yapısına yakından bakarsak her bir kar tanesinin farklı görüntüsünün olduğuna ve düzgün bir yapıya sahip olmadıkları görülür. Kars'ın üzerine çöken yoğun kar bulutları da insanların birbirlerine benzeyen fakat derinlere inildiklerinde farklı olduklarını ortaya koyan bir atmosfer yaratır.

Romanın ana karakteri olarak Ka, doğu ve batı arasında romanda bir köprü oluşturur. Romanın başında bir araştırma için yola çıktığı Kars'ta, çatışmanın merkezinde kendisini bulur. Radikal laikçiler ile aşırı dinciler arasında bir seçim yapamayıp her iki tarafla da görüşmelerini sürdürür ve bir süre sonra ikili oynamaya başlar. Ayrım yapamamasındaki en büyük neden tüm bu insanları aynı kandan ve milletten görmesidir. Romandaki sorunsalın çözülememesinin en büyük nedeni de insanların kutuplara çekilip, kanın yaptığının tam tersine bir görüşü sonuna kadar savunup, arkasında durmalarındadır. Bunu yaparken daha önce karşılaştıkları, tarihin ve toplumun onlara öğrettiği doğu ve batının farklı olması ve hep öyle kalacak olması, kalıplaşmış bir olgu haline gelir. Önyargı, baştan iletişimi kapatan bir araç olur. Lacivert, batıyı kendine göre yorumlamış ve kendisini batının empoze ettiği gibi küçük ve zavallı görmeyi kabullenmiştir:

“Kardeşlerimin nasıl aşağılandıklarını anlardım... Çoğu zaman Avrupalı aşağılamaz. Biz ona bakıp kendimizi aşağılarız. Hicret, yalnız evdeki zalimden kaçmak için değil, ruhumuzun derinlerine ulaşmak için yapılır”(Pamuk, 76).

Orhan pamuk doğu ve batıyı yüzleştirirken tarafsız bir üslupla olaylara yaklaşır. Romanını kurgularken neyin ne olduğu değil, nasıl olduğunu amaçlar. Örneğin, bir doğulu gözüyle batının gelişmişliğini kendisine uzak, bir batılı gözüyle doğuyu da sefilliğiyle kendisinden uzak olduğunu anlatır. Romanda Lacivert ayrımı verir:

“Batı'ya seslendi: Kendi büyük keşfi demokrasiye Allah'ın sözünden daha çok inanır gözüken Batı, Kars'taki bu demokrasi karşıtı askeri darbeye karşı çıkacak mı? Yoksa önemli olan demokrasi, özgürlük ve insan hakları değil, dünyanın geri kalanınının Batı'yı maymun gibi taklit etmesi midir?(Pamuk, 227). Bir tek Batı ve bir tek görüş vardır. Öteki görüşü biz temsil ediyoruz”(Pamuk, 227).

Lacivert'in bahsettiği öteki görüŖü bastıran güç, devletin kontrolündeki askeri güçtür. Bu güç laikliği savunmak uğruna başkalarının hayatlarını verdiği, özgürlük mücadelesi dediği başörtüsü konusunda halkın üstünde baskı kurar. Devlet bu noktada ayrımı kendisi yapar ve dinci-laik bazılarının adlandırdığı ismiyle de batı-doğu çatıŖması olarak hala devam eden bir sorun olarak kalmıŖtır.

6.Sonuç

Orhan Pamuk'un 'Kar' adlı yapıtı Türkiye'nin 21. Yy'ın başlıca sorunlarını içeren siyasal bir romandır. Kars içinde küçük bir bölgede gerçekleşen olaylar ve izlekler aslında tüm Türkiye'yi ilgilendiren yoksulluğun ve imkansızlıkların yarattığı, kendi kabuğuna çekilmiş, batı tarafından ezik görülen devlet tarafından unutulmuş bölgelerin bir portresidir. Sürekli yağan ve durmak bilmeyen kar ise imkansızlıkları güçlendiren ve unutulmuş hissini arttıran bir etki bırakır insanlar üzerinde. Aydın kesimin temsilcisi Ka, her biri farklı kar taneleri olan bireylerin düşüncelerinin merkezinde bulunan ve insanları içten ve içeriden görerek duruma nesnel bakarak romanda sorunsalın irdelenmesini sağlamıştır. Kendisiyle yaşadığı tezatlar, Türkiye'nin yaşadığı tezatların bir yansımasıdır. Ka hiçbir görüşü savunmamaktadır, o çatışan toplumun ortasında kalmış etkisiz bir elemandır. Aydın olsa bile, uç noktada yaşadığı için bölge halkının zor şartlarını içten anlayıp çare getirecek kadar gücü yoktur. Romanda, devlet de cemaat de kendi fikirlerini insanlara dayatıp kabul ettirmeye çalışır ve onları siyasi durumun içine çekerler. Önemli olanı gözden kaçırıp, bitmeyen çatışmayı güçlendirerek görülmeyen sorunların güçlenmesine neden olurlar. Halkın ihtiyaç duyduğu şey refah ve sıkıntılara son verecek çözümler bulunmasıdır. Orhan Pamuk, romanı yazmasındaki en büyük amacı, yaptığı söyleşide dikkat çekmiştir: *'Romanımda her bir tarafa, hiç bir slogana bağlı kalmadan, sloganların arkasında insanlar olduğunu ve onların acı çektiğini göstermeye çalışıyorum.'*

Ka, bir araştırma ve aşk macerasıyla çıktığı yolda ucu ölüme varan çatışmanın odağında, kendini sorgulamıştır. İnancını sorgulamış, yalnızlığını unutup mutluluğu bulmak istemiştir, fakat o da bölge halkı gibi karın altında, kendi çaresizliğinde eriyip gitmiştir.

7.Kaynakça

- Karl Marx. Hegel'in Hukuk Felsefesi'nin Eleştirisine Katkı. Giriş. (Çev. Kenan Somer). Karl Marx. Hegel'in Hukuk Felsefesi'nin Eleştirisi içinde. Ankara, 1997: Sol Yayınları. S. 191-209. Alıntı: S. 191-192.
- Röportaj-<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/131480.asp>.
- Orhan Pamuk 'Kar' iletişim yayıncılık.